



ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie IV./2018
Senát II

Nález:

spisová značka	II. ÚS 223/2017
populárny názov	Konanie o návrat do krajiny obvyklého pobytu
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	14.02.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 2
analytická právna veta	Všeobecné sudy sú pri výklade výnimiek stanovených čl. 13 Haagskeho dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí povinné zohľadniť aj čl. 8 dohovoru, konkrétne právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života všetkých zúčastnených aktérov. Avšak stále platí, že výklad výnimiek musí byť reštriktívny, teda že pre ich aplikáciu musí existovať veľmi silný dôvod.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ je otcom maloletého syna. Uznesením sp. zn. 3 P 37/2015 z 24. februára 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozhodol o návrhu sťažovateľa na nariadenie návratu maloletého do krajiny jeho obvyklého pobytu tak, že návrat maloletého nenariaďuje. Na základe vykonaného dokazovania okresný súd dospel k záveru, že maloletý mal bezprostredne pred jeho premiestnením na územie Slovenskej republiky obvyklý pobyt v Írskej republike, kde sa narodil a žil až do 19. septembra 2014. Uvedené skutočnosti neboli medzi účastníkmi sporné. Súd ďalej konštatoval, že sťažovateľ bezprostredne pred premiestnením vykonával opatrovnícke právo k maloletému a súhlas s premiestnením maloletého matke nedal, a teda došlo k neoprávnenému premiestneniu maloletého. Ďalej pripomenul, že najdôležitejšou zásadou je zásada rešpektovania najlepšieho záujmu dieťaťa. Okresný súd dospel pritom k záveru, že návrat by maloletého vystavil riziku vážnej psychickej ujmy a zo strany sťažovateľa neboli preukázané primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany maloletého po jeho návrate, ktoré by zakladali dôvod na nariadenie návratu podľa čl. 11 bodu 4 nariadenia rady. Vychádzal pritom zo záverov vykonaného dokazovania, z ktorých o spôsobe života otca vyplynulo, že je od svojich 17 rokov konzumentom marihuany (navštevuje pravidelnú skupinovú terapiu v rámci terapeutického programu poskytovaného jednotlivcom, ktorí chcú prestať alebo obmedziť užívanie marihuany alebo udržať abstinenciu od jej užívania), je dlhší čas nezamestnaný, býva v nájomnom byte a náklady na bývanie hradí z

	<p>podpory.</p> <p>Napadnuté uznesenie okresného súdu bolo na podklade odvolania sťažovateľa preskúmané krajským súdom, ktorý ho uznesením č. k. 11 CoP 372/2016-613 z 20. septembra 2016 potvrdil. Napadnuté uznesenie okresného súdu (potvrdené krajským súdom) podľa sťažovateľa vychádza z dvoch základných argumentačných línií, a to sú: 1. onkologické ochorenie matky vyžadujúce liečbu a 2. nepreukázanie primeraných opatrení zo strany sťažovateľa k zabezpečeniu návratu maloletého.</p> <p>Predmetom sťažnosti je návrh sťažovateľa na preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu vo veci medzinárodného únosu dieťaťa, konkrétne rozhodnutia vydaného v tzv. návratovom konaní v zmysle haagskeho dohovoru. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uplatňuje tri skupiny námietok, to (A) porušenie jeho práva na súkromný život v dôsledku nenariadenia návratu maloletého do krajiny jeho obvyklého pobytu, ďalej (B) porušenie jeho práva na spravodlivý proces, práva vyjadriť sa k dôkazom a práva na rovnosť účastníkov konania v dôsledku nesprístupnenia všetkých zdravotných záznamov, o ktoré sa súd v rámci rozhodovania opiera, (C) porušenie práva na spravodlivý proces v dôsledku nezohľadnenia dôkazov zaslaných írskymi orgánmi krajskému súdu a z toho vyplývajúceho nedostatočného odôvodnenia vo vzťahu ku skutočnostiam, ktoré mali byť preukázané týmito dôkazmi.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>A. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa na súkromný život</p> <p>Najlepší záujem dieťaťa v návratovom konaní podľa haagskeho dohovoru je vždy prvoradý. K naplneniu tohto účelu haagsky dohovor vychádza z vyvrátenej domnienky, že návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu je pri neoprávnenom premiestnení dieťaťa alebo jeho neoprávnenom zadržaní v krajine únosu (alebo tretej krajine) v najlepšom záujme dieťaťa (keďže miestom obvyklého pobytu dieťaťa je miesto, kde má dieťa rodinné, sociálne, osobnostné a kultúrne zázemie a väzby), s výnimkou tých prípadov, na ktoré pamätajú čl. 12, čl. 13 a čl. 20 haagskeho dohovoru.</p> <p>Z už uvedeného vyplýva, že haagsky dohovor nie je len technickým, hodnotovo neutrálnym právnym predpisom určujúcim prostredníctvom kolíznych noriem právomoc súdov členských štátov. Jeho primárnym účelom je zabezpečenie ochrany najlepšieho záujmu dieťaťa a jeho hmotných práv a vzhľadom na tento účel je potrebné vykladať jednotlivé jeho ustanovenia. Ochrana najlepšieho záujmu dieťaťa môže byť v niektorých prípadoch zabezpečená len prostredníctvom aplikácie niektorej z výnimiek z nariadenia návratu dieťaťa zakotvených v čl. 12 a čl. 13 haagskeho dohovoru, resp. zohľadnenie ľudských práv a slobôd dieťaťa v zmysle čl. 20 haagskeho dohovoru.</p> <p>Podľa čl. 13 písm. b) haagskeho dohovoru je možné aj v prípade splnenia podmienky čl. 12 haagskeho dohovoru (dieťa bolo neoprávnené premiestnené alebo zadržané) návrat dieťaťa nenariadiť v prípade existencie vážneho nebezpečenstva, že „návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie“. Už zo samotnej povahy tohto ustanovenia, ktoré je koncipované ako výnimka z pravidla (nariadenie návratu dieťaťa), vyplýva, že musí byť vykladané reštriktívne. Tento záver potvrdzuje okrem iného aj výkladová správa k haagskemu dohovoru, ktorej autorkou je Elisa Pérez-Vera (PERÉZ-VERA, Elisa. Explanatory Report: Hague Conference on Private International Law; III Acts and Documents of the Fourteenth Session [online]. 1980, s. 426, bod 116. Dostupné na internete: https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=2779), či prax zahraničných súdov (pozri napr. James D. Garbolino. The 1980 Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction: A Guide for Judges, Federal Judicial Center [online], 2012, s. 79 – 80. Dostupné na internete: https://www.fjc.gov/content/1980-hagueconvention-civil-aspects-international-child-abduction-guide-judges-0), a napokon aj samotný ESLP (prípád X, bod</p>

107). Pokiaľ ide o výklad pojmu „vážne nebezpečenstvo“ vystavenia duševnej či fyzickej ujme (v originálnom znení „grave risk of harm“), ústavný súd už v uznesení sp. zn. II. ÚS 282/2017 z 26. apríla 2017 uviedol, že musí ísť o reálne hroziace, a teda nie všeobecné či potenciálne nebezpečenstvo. Neznositelnou situáciou v zmysle tohto ustanovenia je situácia, ktorá má reálny potenciál ohroziť mravný vývoj dieťaťa alebo ktorá vystavuje dieťa reálnemu a závažnému (neúnosnému) strádaniu po stránke nedostatku pre život nevyhnutných základných predpokladov – strava, ošatenie, bývanie a pod. Ústavný súd dodáva, že aj „fyzická či psychická ujma“ v zmysle tohto ustanovenia musí mať intenzitu „neznositelnej situácie“ (uvedené vyplýva zo zvolenej formulácie „alebo ho inak priviedol do neznositelnej situácie“).

Pri aplikácii relevantných ustanovení haagskeho dohovoru nesmú všeobecné súdy ignorovať ani záväzky vyplývajúce z dohovoru, predovšetkým z jeho čl. 8. Ustanovenie čl. 8 dohovoru (ktorý v tomto smere poskytuje obdobné garancie ako čl. 19 ods. 2 ústavy) prikazuje štátnym orgánom zdržať sa zásahov do práva na súkromný a rodinný život, ale tiež zakladá aj pozitívny záväzok štátu zabezpečiť účinný rešpekt k nim (porovnaj napr. II. ÚS 8/96, II. ÚS 47/97, I. ÚS 4/02). Orgány štátu sú povinné zabezpečiť efektívnu ochranu práv garantovaných ústavou a príslušnými medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách a tejto ich povinnosti musí zodpovedať aj výklad a uplatňovanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (I. ÚS 22/01, I. ÚS 4/02).

Vzájomným vzťahom haagskeho dohovoru a dohovoru sa explicitne zaoberal Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku Veľkej komory vo veci Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku č. 41615/07 zo 6. júla 2010. V tomto rozhodnutí vyslovil požiadavku adresovanú vnútroštátnym súdom rozhodujúcim v návratovom konaní, aby výnimku zakotvenú v čl. 13 písm. b) haagskeho dohovoru vykladali v rámci čl. 8 dohovoru a pre tento účel „detailne preskúmali celú rodinnú situáciu“ a uistili sa, že návratom dieťaťa nedôjde k jeho vystaveniu fyzickej alebo duševnej ujme alebo k tomu, že ho návrat inak privedie do neznositelnej situácie. Nariadenie návratu dieťaťa nemôže byť podľa ESĽP automatické, resp. mechanické. Podľa ESĽP „najlepší záujem dieťaťa z hľadiska jeho osobného rozvoja závisí od množstva okolností, ako sú jeho vek, vyspelosť, prítomnosť či absencia jeho rodičov, okolité prostredie či skúsenosti“, ktoré musia byť zohľadnené (pozri prípad Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku č. 41615/07 zo 6. 7. 2010, body 36 a 37).

Vzhľadom na to, že sa uvedená požiadavka na detailný prieskum celej rodinnej situácie javila byť v rozpore s reštriktívnym charakterom čl. 13 písm. b) haagskeho dohovoru (a účelom haagskeho dohovoru, ktorým je urýchlený návrat dieťaťa), predmetný názor bol zmiernený v rozsudku Veľkej komory vo veci X proti Lotyšsku č. 27853/09 z 26. novembra 2013. V uvedenom rozhodnutí ESĽP spresnil, že rozsah skúmania najlepšieho záujmu dieťaťa v konaní o návrate nemá byť totožný (s použitím rovnakých kritérií) s rozsahom skúmania v prípade konania o starostlivosť o dieťa. Európsky súd pre ľudské práva teda upustil od skôr vyslovenej požiadavky detailného prieskumu celej rodinnej situácie v rámci konania o návrate dieťaťa. Konštatoval, že pojem najlepší záujem dieťaťa musí byť pre účely návratového konania interpretovaný v rámci výnimiek obsiahnutých v čl. 12, 13 a 20 haagskeho dohovoru (bod 101), ktoré musia byť vykladané reštriktívne (bod 107). Súdy sú však povinné reálne a explicitne sa zaoberať skutočnosťami svedčiacimi o potrebe aplikovať výnimku z nariadenia návratu a tieto skutočnosti musia byť hodnotené v rámci čl. 8 dohovoru (body 100 – 101 a 104 – 106) a rozhodnutia súdov musia byť riadne odôvodnené.

Z už uvedeného vyplýva, že všeobecné súdy sú pri výklade výnimiek stanovených čl. 13 haagskeho dohovoru povinné zohľadniť aj čl. 8 dohovoru, konkrétne právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života všetkých zúčastnených aktérov. Avšak stále platí, že výklad výnimiek musí byť

reštriktívny, teda že pre ich aplikáciu musí existovať veľmi silný dôvod.

V posudzovanom prípade všeobecné súdy dospeli k záveru, že návrat maloletého bez matky nie je s ohľadom na jeho vek a citovú naviazanosť na matku, ktorá doteraz zabezpečovala všetky jeho životné potreby, možný (s čím, ako sám poukazuje vo svojej ústavnej sťažnosti, súhlasil aj sťažovateľ), pretože by ho vystavil vážnej psychickej ujme. Zároveň však nebolo možné od matky, ktorá trpí závažným onkologickým ochorením a podstupuje liečbu v Slovenskej republike (podľa odborného vyjadrenia jej ošetrojúceho lekára bolo potrebné zachovať kontinuitu tejto fyzicky a psychicky náročnej liečby na doterajšom onkologickom pracovisku), spravodlivo požadovať, aby sa vrátila do Írskej republiky spolu s maloletým.

Ústavný súd je toho názoru, že v danom prípade všeobecné súdy správne vyvážili v kolízii stojace záujmy, keď dospeli k záveru, že nie je možné „z hľadiska ochrany jej zdravia a duševnej pohody“ od matky spravodlivo požadovať, aby sa vrátila do Írskej republiky a v liečbe pokračovala tam. V prípade boja proti závažnej chorobe totiž nie je dôležitá len úroveň zdravotnej starostlivosti, ktorá je osobe poskytnutá (a ktorá je podľa sťažovateľa v Írskej republike na minimálne rovnakej úrovni, čo ústavný súd nespochybňuje), ale tiež ďalšie faktory, ako je zázemie, prostredie, rodina, psychická pohoda a pod. Výber najlepšej možnosti liečby môže dotknutá osoba učiniť až po komplexnom zohľadnení všetkých faktorov. Ani potenciálne rovnaká úroveň zdravotnej starostlivosti preto nijako nemodifikuje právo osoby na výber lekára a spôsobu či miesta liečby. Vzhľadom na to, že uloženie povinnosti k návratu maloletého do Írskej republiky by za daných okolností znamenalo uloženie rovnakej povinnosti dotknutej osobe (keďže návrat maloletého bez matky neprichádzal do úvahy), bola by takáto požiadavka neprimeraným bremenom, a to aj napriek tomu, že na druhej strane stojí nie menej dôležité právo otca na rodinný život a priamy kontakt so synom. Ústavný súd navyše zohľadnil aj skutočnosť, že nenariadením návratu nutne nedochádza k úplnému prerušeniu kontaktu maloletého s otcom, keďže matka je aj naďalej viazaná právoplatnými rozhodnutiami, podľa ktorých má otcovi kontakt s maloletým umožniť. Za daných okolností by teda nebolo spravodlivé (inými slovami, nešlo by o proporcionálny zásah) od matky maloletého požadovať, aby ochranu svojho zdravia podriadila záujmu otca o nariadenie návratu maloletého.

Ústavný súd uzatvára, že všeobecné súdy riadne odôvodnili legitímnosť zásahu do sťažovateľovho práva na súkromný a rodinný život (v podobe nenariadenia návratu maloletého do krajiny obvyklého pobytu maloletého), ktorý bol v danom prípade vyvážený záujmom matky o ochranu jej zdravia a záujmom maloletého o zotrvanie s matkou. Pri výklade čl. 13 písm. b) haagskeho dohovoru súdy náležite zohľadnili čl. 8 dohovoru a s ohľadom na výnimočné okolnosti prípadu nie je možné tento výklad považovať za extenzívny, ale za ústavne akceptovateľný. V prvej časti je teda sťažnosť nedôvodná.

B. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces, práva vyjadriť sa k dôkazom a práva na rovnosť účastníkov konania v dôsledku nesprístupnenia dokumentov týkajúcich sa zdravotného stavu dotknutej osoby – matky

Sťažovateľ ďalej namieta zásah do práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva vyjadriť sa k dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v dôsledku nesprístupnenia všetkých súdu dostupných dokumentov týkajúcich sa zdravotného stavu matky.

Z judikatúry ESJP vyplýva, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, ako v ktorej je jej odporca. Právo na kontradiktórne konanie zase znamená, že procesné

strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (rozsudok ESLP zo 4. 6. 2002 vo veci Komanický proti Slovensku, č. 32106/96, body 45 a 46).

Ústavný súd považuje za nevyhnutné v úvode poukázať na širší kontext nakladania s údajmi o zdravotnom stave v konaní pred súdmi. Údaje o zdravotnom stave tvoria najintímnejšiu súčasť súkromia fyzickej osoby. Ústavný súd nemá žiadne pochybnosti o tom, že aj zdravotnícka dokumentácia ako súbor údajov o zdravotnom stave osoby je chránená právom na ochranu súkromia v zmysle čl. 8 dohovoru, resp. čl. 19 ods. 2 ústavy. Každá osoba má pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti právo na zachovanie mlčanlivosti o všetkých údajoch týkajúcich sa jej zdravotného stavu a skutočnostiach súvisiacich s jej zdravotným stavom. Aj ESLP už v minulosti vyslovil, že „ochrana osobných údajov, o to viac lekárskeho dát, má pre požívanie práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života zásadný význam“ (rozsudok vo veci Z. proti Fínsku z 25. 2. 1997, č. 22009/93, bod 95). Do tejto sféry ochrany pritom spadá aj právo fyzickej osoby rozhodnúť sa, či a v akom rozsahu, resp. akým spôsobom majú byť informácie o jej zdravotnom stave sprístupnené iným. Všeobecné súdy sú povinné aj v rámci dokazovania zohľadniť špecifický charakter údajov o zdravotnom stave a pri vykonávaní dôkazov sú povinné nájsť spravodlivú rovnováhu medzi záujmami účastníka, ktorý sa vykonania takeého dôkazu dovoľáva, na strane jednej a záujmami osoby, ktorej zdravotného stavu sa tieto údaje týkajú, na strane druhej.

Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je treba dokazovanie vykonávať tak, aby sa zachovala povinnosť mlčanlivosti o utajovaných skutočnostiach chránených podľa osobitných zákonov a iná zákonom ustanovená alebo štátom uznaná povinnosť mlčanlivosti, medzi ktoré patrí aj povinnosť mlčanlivosti zdravotníckych pracovníkov vyplývajúca z § 80 ods. 2 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Súd má v rámci občianskeho súdneho konania možnosť vyžiadať si výpis zo zdravotnej dokumentácie, nie však kópie či originály dokumentov zo zdravotníckej dokumentácie. Poskytovateľ môže poskytnúť výpis len „v rozsahu, ktorý priamo súvisí s účelom vyžiadania“

Z judikatúry ESLP vyplýva, že použitie lekárskeho informácií v súdnych konaniach musí byť „čo najviac obmedzené na to, čo je nevyhnutne nutné s ohľadom na špecifické okolnosti konania a skutočnosti prípadu“ (rozsudok L. L. proti Francúzsku z 10. 10. 2006, č. 7508/02, bod 45). Uvedené závery sú pre posúdenie danej veci relevantné do tej miery, že nepriamo vymedzujú aj hranice práv druhého účastníka konania, ktorý sa sprístupnenia takýchto údajov domáha.

V danom prípade dotknutá osoba sama poskytla lekársku správu vypracovanú klinickým onkológom a dala súhlas s oboznámením s časťou tejto správy, a to v rozsahu informácie, že ide o onkologickú chorobu a odporúčania lekára týkajúcich sa režimu liečby. Súd následne vykonal dôkaz oboznámením sa s časťou tejto lekárskej správy. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na „neprístupné dokumenty“, resp. „zdravotné záznamy“, z ktorých mal súd vychádzať, ústavný súd podotýka, že z rozhodnutia nevyplýva, že by mal súd vychádzať z ďalších dokumentov okrem citovanej lekárskej správy. Na žiadne ďalšie zdravotné dokumenty sa súd v odôvodnení rozhodnutí neodvoláva. Tým, že rozhodujúci súd vykonal dôkaz iba tou časťou zdravotníckej dokumentácie, ktorá bola relevantná pre jeho rozhodnutie, dostatočne vyvážil záujmy osôb zainteresovaných na súdnom konaní. Neporušil preto základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces ani súvisiace základné právo na rovnosť účastníkov konania a na kontradiktórnosť konania.

	<p>C. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces v dôsledku nezohľadnenia dôkazov zaslaných írskymi orgánmi krajskému súdu a z toho vyplývajúceho nedostatočného odôvodnenia vo vzťahu ku skutočnostiam, ktoré mali byť preukázané týmito dôkazmi</p> <p>Primerané opatrenia poskytnuté sťažovateľom vyhodnotili súdy ako nedostatočné, a to s poukazom na spôsob jeho života, neschopnosť samostatne (bez pomoci rodičov) zložiť finančnú zábezpeku pre prípad návratu dotknutej osoby a nepreukázanie riadneho zabezpečenia bývania pre maloletého a dotknutú osobu po návrate. K správam ústredného orgánu Írskej republiky, ktoré boli doručené po ukončení dokazovania okresný súd okrem iného uviedol, že „vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania (najmä zdravotný stav na strane matky) dospel súd k záveru, že skutočnosti ktorých sa týkali, t.j. vedenie trestného stíhania voči matke maloletého a šetrenie v domácnosti otca a starých rodičov maloletého, neboli pre rozhodovanie súdu poukazujúc na prijaté závery podstatné“. Krajský súd sa s názorom okresného súdu stotožnil. Z uvedeného vyplýva, že podľa všeobecných súdov boli tieto správy nadbytočné (nemohli ovplyvniť ich závery). V tomto smere splnili svoju povinnosť odôvodniť nevykonanie dôkazu. Z ústavného hľadiska je preto tento postup akceptovateľný.</p> <p>Ústavný súd rozhodol:</p> <p><u>Sťažnosti sťažovateľa nevyhovel.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	ESELP: Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku č. 41615/07 zo 6. júla 2010; X proti Lotyšsku č. 27853/09 z 26. novembra 2013; Komanický proti Slovensku, č. 32106/96, body 45 a 46; Z. proti Fínsku z 25. 2. 1997, č. 22009/93, bod 95; L. L. proti Francúzsku z 10. 10. 2006, č. 7508/02, bod 45;
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	dieťa-práva dieťaťa ochrana súkromného a rodinného života medzinárodné právo-medzinárodná zmluva (dohovor) dieťa-obvyklý pobyt rodičovské práva, rodina

Uznesenie:

spisová značka	II. ÚS 720/2017
populárny názov	Realizácia petičného práva
sudca spravodajca	Eudmila Gajdošíková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	20.12.2017
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 27 ods. 1 Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím čl. 9 ods. 1 písm. a
analytická právna veta	Ak predmet petície súvisí s plnením úloh obce a s jej hospodárením s finančnými prostriedkami, nemožno vnímať obsah základného práva podľa čl. 27 ods. 1 ústavy v tomto smere tak, že naplnením uvedeného základného práva je len také vybavenie petície orgánom verejnej moci, ktorého výsledkom je uspokojenie potreby, ktorá je predmetom petície.
skutkový stav a základné fakty	Petičný výbor zriadený pri Zariadení pre seniorov Juraja Schoppera n. o. Rožňava-Huta 3454, Rožňava (ďalej aj „zariadenie“), podal 28. septembra 2015 mestu a mestskému zastupiteľstvu petíciu nazvanú „Petícia za kompletnú rekonštrukciu miestnej komunikácie spájajúcej mesto Rožňava a Zariadenie pre

	<p>seniorov Juraja Shoppera n. o. Rožňava – Huta“.</p> <p>Mesto prípisom č. 5507/2015 z 1. decembra 2015 oznámilo, že petícia z 28. septembra 2015 bola prerokovaná mestským zastupiteľstvom 26. novembra 2015, tejto petícii nevyhovelo a uložilo „mestskému zastupiteľstvu pokračovať v rokovaní so spoluvlastníkmi tak, aby bolo možné využiť európske fondy na rekonštrukciu cesty“.</p> <p>Dňa 15. februára 2016 petičný výbor podal mestu – mestskému zastupiteľstvu petíciu z 12. februára 2016 nazvanú „Petícia za kompletnú rekonštrukciu miestnej komunikácie spájajúcej mesto Rožňava a Zariadenie pre seniorov Juraja Shoppera n. o. Rožňava – Huta“ .</p> <p>Mesto prípisom č. 1666/2016 z 3. marca 2016 oznámilo zástupcovi petičného výboru, že petícia z 12. februára 2016 bola prerokovaná mestským zastupiteľstvom 25. februára 2016. Mestské zastupiteľstvo petícii z 12. februára 2016 nevyhovelo.</p> <p>Sťažovatelia namietajú, že mestské zastupiteľstvo pri vybavení petície nepostupovalo podľa § 5 ods. 5 zákona č. 85/1990 Zb., t. j. nezistilo skutočný stav vecí, jeho súlad alebo rozpor s právnymi predpismi a verejným alebo iným spoločným záujmom. Túto námietku odôvodňujú tým, že mestské zastupiteľstvo malo nesprávne vyhodnotiť charakter prístupovej cesty z Rožňavy do zariadenia. Poukazujú na vyjadrenie Okresného úradu Rožňava z 25. októbra a tiež kolaudačné rozhodnutie mesta Rožňava z 30. marca 2013, z ktorých má vyplývať, že prístupová cesta je miestna komunikácia, a nie lesná investičná cesta.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Vzhľadom na skutočnosť, že základné právo zaručené v čl. 27 ods. 1 ústavy nie je vymenované medzi základnými právami, ktorých sa v zmysle čl. 51 ústavy možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tieto práva vykonávajú, možno petičné právo charakterizovať ako právo aplikovateľné priamo z ústavy, t. j. základné právo na bezprostrednú realizáciu ktorého nie je potrebné prijatie príslušného zákona. Ak však takýto zákon existuje (v danom prípade ide o zákon č. 85/1990 Zb.), je bez akýchkoľvek pochybností potrebné postupovať podľa neho, prihliadajúc pritom na generálne interpretačné pravidlo, v zmysle ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou (ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre vyvodzuje toto pravidlo predovšetkým z čl. 152 ods. 4 ústavy, pozn.).</p> <p>Orgán verejnej moci, ktorý petíciu prijal, je povinný posúdiť jej obsah. Ustanovenie § 5 ods. 5 zákona č. 85/1990 Zb. určuje orgánu verejnej moci príslušnému na vybavenie petície povinnosť prešetriť a vybaviť petíciu tak, aby zistil skutočný stav vecí, jeho súlad alebo rozpor s právnymi predpismi a verejným alebo iným spoločným záujmom. Výsledok vybavenia petície písomne oznámi do 30 pracovných dní od doručenia petície alebo od odstránenia jej nedostatkov osobe, ktorá petíciu podala. Ak nie je možné vybaviť petíciu v tejto lehote, písomne tejto osobe oznámi, že petícia bude vybavená v ďalšej 30-dňovej lehote.</p> <p>Sťažovatelia k sťažnosti priložili správu s názvom „Petícia za opravu cesty vedúcej k zariadeniu pre seniorov“, ktorú predkladá hlavná kontrolórka mesta Rožňava „pre zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Rožňave dňa 26. 11. 2015“. Z predložených podkladov možno takto urobiť záver, že príslušné orgány verejnej moci venovali adekvátnu pozornosť petícii sťažovateľov – primerane zistili skutkový a právny stav a navrhli určité riešenia. Z uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že príslušný orgán verejnej moci – mestské zastupiteľstvo a mesto pri prešetrení a vybavení petície postupovali podľa § 5 ods. 5 zákona č. 85/1990 Zb., pričom zisťovali skutočný stav vecí a súlad alebo rozpor s právnymi predpismi a verejným alebo iným spoločným záujmom. Skutočnosť, či všetky skutkové zistenia alebo právne závery v procese</p>

prešetrenia a vybavenia petície sú správne, nie je ústavný súd v tomto konaní oprávnený preskúmať. Tento právny záver, t. j. že príslušné orgány verejnej moci postupovali podľa prvej vety § 5 ods. 5 zákona č. 85/1990 Zb., teda obstojí bez ohľadu na skutočný charakter prístupovej cesty k zariadeniu.

Realizácia konkrétnej potreby v obci je primárne závislá od dostupných finančných zdrojov, od možností obce a od zákonom ustanovených pravidiel hospodárenia a nakladania s finančnými prostriedkami. Spravidla nie je v moci obce realizovať a naplniť všetky potreby jej obyvateľov. Načrtnuté zásady je potrebné zohľadniť aj pri vybavení petície z 28. septembra 2015 – ktorej predmetom je nepochybne z pohľadu určitej skupiny obyvateľov naliehavá a akútna potreba. Vzhľadom na to, že predmet petície súvisí s plnením úloh obce a s jej hospodárením s finančnými prostriedkami, nemožno vnímať obsah základného práva podľa čl. 27 ods. 1 ústavy v tomto smere tak, že naplnením uvedeného základného práva je len také vybavenie petície orgánom verejnej moci, ktorého výsledkom je uspokojenie potreby, ktorá je predmetom petície.

Sťažovatelia ďalej namietajú, že nebol dodržaný postup podľa § 5 ods. 5 zákona č. 85/1990 Zb. v tom, že mesto Rožňava neoznámilo zástupcovi petičného výboru, že petícia bude vybavená v lehote 60 pracovných dní. Ústavný súd zistil, že lehota 60 pracovných dní od doručenia na oznámenie vybavenia petície bola dodržaná. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľov, že mesto formálne neoznámilo zástupcovi petičného výboru, že petícia bude vybavená v dodatočnej lehote 30 pracovných dní – ústavný súd nepovažoval túto námietku za opodstatnenú. Ústavný súd zohľadnil to, že mesto priebežne informovalo petičný výbor o priebehu vybavovania petície – t. j. oznámilo prípisom z 27. októbra 2015, že petícia bude prerokovaná na zasadnutí mestského zastupiteľstva 26. novembra 2015. Z uvedeného prípisu bolo zjavné, že petícia nebude vybavená v lehote 30 pracovných dní. Prípis z 27. októbra 2015 možno takto svojím obsahom a svojimi účinkami považovať za oznámenie podľa § 5 ods. 5 zákona č. 85/1990 Zb.

Sťažovatelia ďalej namietajú, že petičnému výboru nebolo umožnené vystúpiť na zasadnutí mestského zastupiteľstva, na ktorom bola petícia prerokovaná. Zo sťažnosti sa javí, že zástupcovia petičného výboru na zasadnutí mestského zastupiteľstva boli prítomní. Skutočnosť, že primátor mesta neumožnil vystúpiť pri prerokovaní petície zástupcom petičného výboru, možno považovať za porušenie § 5d ods. 3 zákona č. 85/1990 Zb., podľa ktorého ak je petícia podľa odseku 2 určená obecnému zastupiteľstvu, je zastupiteľstvo povinné petíciu prerokovať na svojom zasadnutí a umožniť vystúpiť počas prerokovania petície zástupcovi a členom petičného výboru. Podľa zákonného textu sa ale podmienka povinného prerokovania petície s petičným výborom alebo jeho zástupcami vzťahuje len na petíciu podľa odseku 2, t. j. na petíciu, ktorú podporilo najmenej 1 000 osôb alebo aspoň 8 % osôb oprávnených voliť do orgánov samosprávy obce. V oznámení o výsledku vybavenia petície uverejnenej na stránke www.roznava.sk sa uvádza, že petíciu z 28. septembra 2015 podporilo 213 osôb.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej tiež uviedol, že kritériom posúdenia, či v danom prípade mohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 27 ods. 1 ústavy vo väzbe na prekročenie lehôt ustanovených v § 5 ods. 7 zákona o petičnom práve (v súčasnosti podľa § 5 ods. 5, pozn.), je to, či by v dôsledku toho došlo (mohlo dôjsť) k zmareniu samotného účelu petície (m. m. IV. ÚS 409/2010, IV. ÚS 532/2011). Uvedené pravidlo možno v zásade aplikovať aj na akékoľvek porušenie ustanovení zákona č. 85/1990 Zb., t. j. porušenie zákonnosti v procese prešetrenia a vybavenia petície. Z týchto hľadísk predmetnú námietku sťažovateľov nepovažoval ústavný súd za dostatočný podklad pre záver o porušení základného práva podľa čl. 27 ods. 1 ústavy, pretože ak by aj došlo k porušeniu § 5d ods. 3 zákona č. 85/1990 Zb. spôsobom uvedeným v sťažnosti, toto porušenie by za uvedených okolností – s prihliadnutím aj na predmet petície – nebolo spôsobilé zmariť samotný účel

	<p>petície.</p> <p>Nemožno akceptovať ani námietku sťažovateľov, že mesto nezverejnilo výsledok vybavenia petície na svojom webovom sídle, keďže ústavný súd lustráciou na internetovej stránke www.roznava.sk zistil, že 1. decembra 2015 o 14.59 h bolo na tejto stránke publikované „Oznámenie výsledku vybavenia petície“.</p> <p>S prihliadnutím na charakter nových skutočností – ktoré sa majú týkať len právnej kvalifikácie jedného skutkového prvku predmetu pôvodnej petície a ktorých pôvodcom je z časti adresát petície a ktoré z časti existovali v čase prešetrovania a vybavenia prvej petície, pričom skutkové vymedzenie veci je v oboch petíciách totožné – právny záver mesta, podľa ktorého petícia z 12. februára 2016 je podaná v tej istej veci a neobsahuje nové skutočnosti, nie je arbitrárny a ústavný súd ho považuje za ústavne udržateľný. Vybavenie petície z 12. februára 2016 postupom podľa § 5b zákona č. 85/1990 Zb., t. j. odkazom na spôsob vybavenia petície z 28. septembra 2015, nevedlo k zmareniu účelu petície, preto ani z tohto hľadiska nemožno uvažovať o porušení základného práva sťažovateľov podľa čl. 27 ods. 1 ústavy.</p> <p>Vzhľadom na uvedené možno podľa názoru ústavného súdu postup mesta a mestského zastupiteľstva smerujúci k vybaveniu petície z 28. septembra 2015 a petície z 12. februára 2016, ktorý nezmaril účel týchto petícií, považovať za postup zodpovedajúci zákonu o petíciách a rešpektujúci obsah základného práva vyplývajúceho z čl. 27 ods. 1 ústavy, a teda v konečnom za ústavne konformný.</p> <p>K namietanému porušeniu práva na prístupnosť podľa čl. 9 ods. 1 písm. a) dohovoru ústavný súd uvádza, vychádzajúc z toho, že postup mesta a mestského zastupiteľstva pri vybavení petície z 28. septembra 2015 a petície z 12. februára 2016 bol ústavne konformný, že ide o postup, ktorým nemohlo dôjsť ani k namietanému porušeniu tohto ich práva. Navyše sa javí, že medzi namietaným porušením označeného práva a postupom mesta a mestského zastupiteľstva pri vybavovaní petícií nemôže byť vzájomná príčinná súvislosť. Výsledok vybavenia petícií nemá totiž priamy a bezprostredný vplyv na zjazdnosť prístupovej cesty. Navyše mesto a mestské zastupiteľstvo napriek tomu, že petície zamietli, deklarovali kroky – napr. rokovanie so spoluvlastníkmi, ako aj snahu o získanie peňazí z európskych fondov, ktorými sa snažia získať prostriedky na zabezpečenie zjazdnosti prístupovej cesty.</p> <p>Ústavný súd rozhodol:</p> <p><u>Sťažnosť sťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnenú.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>mesto-mestské zastupiteľstvo majetok-majetok mesta práva a slobody – politické-petičné právo skutkový stav veci-zistenie samospráva-územná pozemná komunikácia, cesta mesto-majetok mesta mesto-primátor</p>

spisová značka	II. ÚS 100/2018
populárny názov	Konanie o nariadenie návratu maloletých detí
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	08.02.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o právach dieťaťa čl. 3 ods. 1 Dohovor o právach dieťaťa čl. 3 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 41 ods. 4 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 41 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 2
analytická právna veta	Len detí (maloletí) primárne benefitujú z princípu upraveného čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý našiel v právnom poriadku vyústenie do subjektívnych hmotných a procesných ústavných práv dieťaťa (maloletého) alebo subjektívnych hmotných a procesných zákonných práv dieťaťa (maloletého). Najlepší záujem dieťaťa v návratovom konaní podľa Haagskeho dohovoru a nariadenia Brusel IIa je vždy prvoradý. K naplneniu tejto axiomy Haagsky dohovor a nariadenie Brusel IIa pracujú s vyvrátiteľnou domnienkou, že návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu je pri neoprávnenom premiestnení dieťaťa alebo jeho neoprávnenom zadržaní v krajine únosu (alebo tretej krajine) v najlepšom záujme dieťaťa (keďže miestom obvyklého pobytu dieťaťa je miesto, kde má dieťa rodinné, sociálne, osobnostné a kultúrne zázemie a väzby) s výnimkou tých prípadov, na ktoré pamätajú čl. 12, 13 a 20 Haagskeho dohovoru.
skutkový stav a základné fakty	Okresný súd napadnutým uznesením zastavil konanie o nariadenie návratu maloletých detí do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní. Svoje rozhodnutie odôvodnil čl. 12 ods. 3 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (ďalej aj „Haagsky dohovor“) a § 103, § 104 ods. 1, § 146 ods. 1 písm. c), § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku dôvodiac, že dospel k záveru, že v danom prípade boli splnené podmienky na zastavenie konania podľa čl. 12 ods. 3 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí. Okresný súd považoval za preukázané, že maloletým deťom bolo udelené maďarské štátne občianstvo, navštevujú školské zariadenia v Maďarsku, matka poberá v Maďarsku rodinné prídavky na maloleté deti a žije s nimi v rodinnom dome v Maďarsku. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu odvolanie sťažovateľ ako otec maloletých detí navrhujúc, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že jeho návrhu v celom rozsahu vyhovie, alternatívne rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Krajský súd potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu. Sťažovateľ uvádza, že okresný súd si pred vydaním napadnutého uznesenia zabezpečil listinné dôkazy, ktoré nedoručoval na vyjadrenie účastníkom konania a ani pred vydaním rozhodnutia vo veci s nimi účastníkom konania neoboznamoval. Na základe uvedeného bola sťažovateľovi podľa jeho slov odňatá možnosť uplatňovať v konaní svoje procesné práva, keďže sťažovateľ nemal vedomosť o zmene štátneho občianstva jeho detí a nevedel súdu podať možné dôkazy odporujúce záverom súdu o obvyklom pobyte detí, navštevovaní škôl na území Maďarska či poberaní rodinných prídavkov a iné. Sťažovateľ poukazuje na to, že listinné dôkazy, na základe ktorých došlo k

	<p>zisteniu, že maloleté deti sa údajne viac nenachádzajú na území Slovenskej republiky, boli pre rozhodnutie o skúmaní podmienok konania neaktuálne, pretože boli vyhotovené v rokoch 2013 a 2015.</p> <p>Sťažovateľ namieta, že napadnuté uznesenie okresného súdu a napadnuté uznesenie krajského súdu nemajú žiadnu oporu v na vec sa vzťahujúcich vnútroštátnych, ako aj medzinárodných právnych predpisoch a na základe ich nesprávneho výkladu došlo k popretiu celého účelu a podstaty návratového konania.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresného súdu</p> <p>Sťažovateľ využil svoje právo podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom uznesení okresného súdu, keďže odvolanie predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.</p> <p>K sťažovateľom (otcom) namietanému porušeniu práva podľa čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým uznesením krajského súdu</p> <p>K namietanému porušeniu čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa je potrebné v úvode uviesť, že tento upravuje princíp, že záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, a to aj pri rozhodovaní súdu v ich veciach alebo veciach, ktoré sa dotýkajú ich záujmu. Tento princíp bol v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaný (explicitne, ako aj implicitne) do jednotlivých noriem Civilného mimosporového poriadku (porov. napr. § 117, § 119, § 146 ods. 1, § 147 ods. 2), ako aj zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (porov. napr. čl. 5, § 23 ods. 2, § 24 ods. 4, § 44 ods. 4 a ďalšie). Na ústavnej úrovni sa princíp povinnosti prihliadať na najlepší záujem dieťaťa (maloletého) v konaní pred všeobecným súdom spája najmä so základným právom dieťaťa (maloletého) na súkromie podľa čl. 16 ods. 2 ústavy, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života v zmysle čl. 19 ods. 2 ústavy, na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, so základným právom dieťaťa (maloletého), aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohlo vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.</p> <p>V konaní pred ústavným súdom je však sťažovateľom otec maloletých, a nie sami maloletí. Len deti (maloletí) primárne benefítujú z princípu upraveného čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý našiel v právnom poriadku vyústenie do subjektívnych hmotných a procesných ústavných práv dieťaťa (maloletého) alebo subjektívnych hmotných a procesných zákonných práv dieťaťa (maloletého). Na základe uvedeného tak chýba medzi v sťažnosti namietaným porušením čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa a osobou sťažovateľa príčinná súvislosť (kauzálny nexus) a námietka porušenia čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa zo strany sťažovateľa (otca) je zjavne neopodstatnená, keďže namietat porušenie ústavných práv spojených s princípom vyjadreným v čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa je aktívne legitimované dieťa (maloletý).</p> <p>Navyše ústavný súd v súvislosti s čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa odkazuje na svoje uznesenie sp. zn. II. ÚS 596/2014 z 30. septembra 2014 (publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej</p>

republiky 2014 pod č. 57/2014), v ktorom uviedol, že na úrovni doktríny medzinárodného práva, ako aj na úrovni samotnej Organizácie Spojených národov prevládol (dnes už konštantný) právny názor, že medzi články Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré upravujú všeobecné zásady/princípy (general principles) a nie sú priamo vykonateľné, ale je potrebné tieto zásady inkorporovať do príslušnej vnútroštátnej legislatívy a aplikačnej praxe, možno zaradiť najmä čl. 2, čl. 3, čl. 6 a čl. 12 (pozri HODGKIN, R., NEWELL, P. Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child. Fully revised third edition. Ženeva UNICEF Regional Office for Europe, 2007, p. 39, 83, 158; k tomu porov. aj Committee on the Rights of the Child: General Comment No. 5, CRC/GC/2003/5, body 19, 20 a 22). Tento záver podporuje i samotný text týchto článkov Dohovoru o právach dieťaťa („štáty sa zavazujú“, „štáty zabezpečujú“, „dieťaťu sa poskytuje“). Naopak, k priamo vykonateľným právnym normám Dohovoru o právach dieťaťa je možné zaradiť napr. čl. 7 ods. 1, čl. 10 ods. 2, čl. 13, čl. 16 a pod.

Na základe týchto konklúzií ústavný súd odmietol sťažnosť vo veci sp. zn. II. ÚS 596/2014 v časti namietajúcej porušenie čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, keďže táto označená referenčná právna norma Dohovoru o právach dieťaťa neobsahuje priamo aplikovateľné subjektívne právo, ale je všeobecnou proklamáciou (princípom), ktorú je zmluvný štát povinný inkorporovať do svojho právneho poriadku, a orgány aplikácie práva sú povinné tento princíp zohľadňovať pri aplikácii príslušných vnútroštátnych normatívnych právnych aktov. Ústavný súd nevidí potrebu nič na uvedenom názore meniť a aj s týmto vedomím konštatuje, že sťažnosť v časti namietaného porušenia čl. 3 ods. 1 a 2 Dohovoru o právach dieťaťa napadnutým uznesením krajského súdu je aj z dôvodov popísaných v predchádzajúcich bodoch zjavne neopodstatnená.

K sťažovateľom (otcom) namietanému porušeniu ostatných označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu

V širšom meradle možno poukázať na to, že ústavný súd bol v ostatných mesiacoch vyzvaný k preskúmaniu rozhodnutí všeobecných súdov vo veciach týkajúcich sa medzinárodných únosov detí (porov. napr. II. ÚS 361/2014, IV. ÚS 100/2014, II. ÚS 294/2015, II. ÚS 282/2017), konkrétne rozhodnutí vydaných v tzv. návratovom konaní v zmysle Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, ale aj nariadenia Brusel Ila. Tým možno demonštrovať, že téma medzinárodných únosov detí je nanajvýš aktuálna aj v prostredí súkromných vzťahov v rámci slovenskej spoločnosti a ústavnému súdu nie je cudzia.

Najlepší záujem dieťaťa v návratovom konaní podľa Haagskeho dohovoru a nariadenia Brusel Ila je vždy prvoradý. K naplneniu tejto axiómy Haagsky dohovor a nariadenie Brusel Ila pracujú s vyvrátiteľnou domnienkou, že návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu je pri neoprávnenom premiestnení dieťaťa alebo jeho neoprávnenom zadržaní v krajine únosu (alebo tretej krajine) v najlepšom záujme dieťaťa (keďže miestom obvyklého pobytu dieťaťa je miesto, kde má dieťa rodinné, sociálne, osobnostné a kultúrne zázemie a väzby) s výnimkou tých prípadov, na ktoré pamätajú čl. 12, 13 a 20 Haagskeho dohovoru.

Vec sťažovateľa nie je ústavnému súdu neznáma. Pôdorys pre viacnásobné obrátenie sa sťažovateľa s jeho vecou na ústavný súd možno nachádzať práve v konaní o návrat maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu pred všeobecnými súdmi Slovenskej republiky. Vo veci sťažovateľa ústavný súd už viackrát rozhodol uzneseniami sp. zn. III. ÚS 537/2013, II. ÚS 569/2013, III. ÚS 516/2015, II. ÚS 829/2016, ako aj nálezom sp. zn. II. ÚS 584/2011.

Momentálne prejednávaná vec sťažovateľa sa však netýka otázky meritórneho záveru všeobecných súdov o návrate maloletých detí do krajiny obvyklého

pobytu, ale rozhodovania všeobecných súdov o zastavení súdneho návratového konania. Túto podstatnú premennú je potrebné akcentovať pri hľadaní odpovede na otázku, či sa sťažnosť sťažovateľa javí v časti namietaného porušenia ním označených práv napadnutým uznesením krajského súdu pri predbežnom prerokovaní ako opodstatnená a je potenciálne možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie označených práv sťažovateľa.

Kľúčovou je odpoveď na otázku možnej aplikácie a správnej interpretácie čl. 12 ods. 3 Haagskeho dohovoru krajským súdom (resp. všeobecnými súdmi). Podľa tohto ustanovenia „ak justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu má dôvod domnievať sa, že dieťa bolo premiestnené na územie iného štátu, môže zastaviť konanie alebo zamietnuť žiadosť o návrat dieťaťa“.

Citované ustanovenie Haagskeho dohovoru je právna norma umožňujúca konajúcemu súdu v návratovom konaní zastaviť konanie alebo zamietnuť žiadosť o návrat, ak považuje za preukázané, že dieťa (maloletý) sa nachádza na území iného štátu v čase konania pred konajúcim súdom. Ide o ustanovenie sledujúce na prvý pohľad efektívnosť a hospodárnosť konania, avšak nie samoúčelne, ale s ohľadom na najlepší záujem dieťaťa, a teda aby rozhodovanie o navrátení dieťaťa prebehlo pred príslušnými orgánmi verejnej moci v čo možno najkratšom čase a aby boli ústavné práva tak dieťaťa, ako aj rodičov dotknuté čo možno najmenej vzhľadom na dĺžku konania pred orgánmi verejnej moci. V procesnom „šate“ sa tak rieši meritórna otázka rozhodovania o návrate dieťaťa s ohľadom na miesto jeho premiestnenia a aktuálneho zdržiavania sa.

S týmto náhľadom na opísané ustanovenie Haagskeho dohovoru nemožno jeho výkladu a aplikácii spôsobom, ktorý podal krajský súd, nič vytknúť. Krajský súd a okresný súd postupovali v súlade s čl. 12 ods. 3 Haagskeho dohovoru, keď zastavili konanie z dôvodu, že považovali za preukázané, že maloletí boli premiestnení matkou do Maďarska, kde sa v čase konania pred všeobecnými súdmi Slovenskej republiky trvalo zdržiavali.

Čo sa týka sťažovateľových námietok, že všeobecné súdy pri konštituovaní uvedeného záveru vychádzali z dôkazov o pobyte maloletých v Maďarsku, s ktorými neoboznámili sťažovateľa a ktoré boli staršieho dáta v porovnaní s prebiehajúcim konaním, ústavný súd zastáva túto pozíciu: Po prvé, namietaná záťaž sa týkala konania pred okresným súdom a sťažovateľ mal možnosť túto namietat' v odvolacom konaní a uviesť argumenty na svoju obranu. Po druhé, dôkazy, z ktorých súdy vychádzali pri preukazovaní zdržiavania sa maloletých v Maďarsku si zaobstaral súd ex officio, čiže nešlo o dôkazy protistrany, pri ktorých by sťažovateľ v prípade nevedomosti o nich bol postavený do nevýhodnejšej procesnej pozície oproti tejto protistrane. Po tretie, išlo o dôkazy staršieho dáta a konanie pred okresným súdom bolo opakovaným konaním po vrátení veci krajským súdom na ďalšie konanie v minulosti v rámci tejto jednej veci sťažovateľa. Inak povedané, nemožno hovoriť o prekvapivosti konania zo strany súdu, keďže ten už v minulosti (aj) vo veci samej bol nútený pre účely rozhodovania o návrate maloletých zisťovať pobyt maloletých s ich matkou v Slovenskej republike alebo ich prípadné zdržiavanie sa v zahraničí. Po štvrté, krajský súd správne poukázal na to, že sťažovateľ zastúpený advokátom mal možnosť nahliadnuť do spisu počas celého konania a oboznámiť sa so spisovým materiálom (resp. listinnými dôkazmi v ňom žurnalizovanými). Tu ústavný súd poukazuje na zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelým patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o účastníkov konania riadne zastúpených osobou práva znalou (t. j. advokáta). Po piate, opísané dôkazy slúžili na preukázanie právne relevantnej skutočnosti, ktorú by akékoľvek sťažovateľovo vyjadrenie nemalo spôsobilosť zvrátiť, keďže nebolo sporné a objektívny skutočný stav bol taký, že maloletí sa s matkou nachádzajú dlhodobo v Maďarsku, kde navštevujú školské zariadenie a bývajú v domácnosti s ich matkou.

Ústavný súd si uvedomuje, že by bolo dobré a spravodlivé, resp. priateľskejšie k procesným právam sťažovateľa, keby okresný súd vyvinul aktivitu smerom k

	<p>účastníkom konania a s dotknutými dôkazmi (zaobstaranými samotným súdom) účastníkov konania v dostatočnom časovom predstihu pred zastavením konania oboznámil. Avšak toto pochybenie okresného súdu, ktoré mu nevytkol krajský súd, nedosahuje vzhľadom na v predchádzajúcom bode pertraktované závery ústavného súdu intenzitu porušenia ústavných práv sťažovateľa. Ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.</p> <p>Na záver ústavný súd na poli obiter dicta uvádza, že jeho pozornosti neušiel rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) č. 383/13 z 21. júla 2015 v sťažovateľovej veci, ktorým ESLP konštatoval porušenie čl. 8 dohovoru nedostatkom procesnej ochrany sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom vo veci sp. zn. II. ÚS 584/2011. Ústavný súd deklaruje, že v prejednávanej veci sťažovateľ sa oboznámil so závermi ESLP vyplývajúcimi z citovaného rozsudku, avšak tieto nebolo možné transponovať do prejednávanej veci, keďže rozsudok SLP a jeho závery v ňom uvedené sa týkali otázky možnosti intervencie sťažovateľa do konania pred ústavným súdom v pozícii vedľajšieho účastníka, možnosti oboznámiť sa ako vedľajší účastník po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie so spisom a vyjadriť sa k podanej sťažnosti (vec sp. zn. II. ÚS 584/2011 sa týkala sťažnosti matky maloletých detí sťažovateľa, ktorá napadla sťažnosťou rozhodnutia všeobecných súdov o nariadení návratu maloletých detí do krajiny ich obvyklého pobytu).</p> <p>Ústavný súd rozhodol:</p> <p><u>Sťažnosť sťažovateľa odmietol.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	ÚS SR: II. ÚS 596/2014
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	maloletý-záujem dieťaťa medzinárodné právo-súkromné rodičovské práva, rodina maloletý-práva dieťaťa právomoc-právomoc všeobecného súdu maloletý-obvyklý pobyt kolízna norma

spisová značka	II. ÚS 118/2018
populárny názov	Právo na informácie a utajované skutočnosti
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	15.02.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 2</p> <p>ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 17 ods. 1</p> <p>ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 17 ods. 4</p> <p>ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1</p> <p>ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 2</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 10 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 10 ods. 2</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p>

	<p>Ústava Slovenskej republiky čl. 26 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 26 ods. 4</p>
analytická právna veta	<p>Zákon o slobode informácií je konkretizáciou čl. 26 ods. 5 ústavy, je zákonodarcovým vyvážením medzi právom na informácie a funkčnosťou mechanizmu štátu, ktorá jednoducho vyžaduje diskretnosť niektorých informácií. Hovoriac o jednotlivých článkoch v súkolí tvoriacom mechanizmus štátu je potom špecifickým výsekom výkonu verejnej moci oblasť informačných služieb či činnosť spravodajských služieb alebo orgánov vojenskej/obrannej (resp. národnobezpečnostnej) povahy.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 6 S 178/2013-127 z 31. októbra 2014 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) zamietol žalobu sťažovateľov ako žalobcov, ktorou sa títo domáhali preskúmania zákonnosti rozhodnutia Slovenskej informačnej služby (ďalej aj „SIS“) ako žalovanej č. 77/33-4-4/2013-SINF z 23. mája 2013, ktorým SIS zamietla rozklad a potvrdila rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu SIS č. 77/33-4-2/2013-SINF z 19. apríla 2013, ktorý odmietol sprístupniť interný predpis Slovenskej informačnej služby podľa § 8 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“) v spojení s § 17 ods. 8 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe (ďalej len „zákon o SIS“) a nevyhovel žiadosti sťažovateľov o jeho sprístupnenie.</p> <p>Z rozsudku krajského súdu vyplýva, že prvostupňovým rozhodnutím SIS č. 77/33-4-2/2013-SINF z 19. apríla 2013 SIS žiadosti sťažovateľov nevyhovela v časti týkajúcej sa poskytnutia znenia predmetného interného predpisu alebo jeho ustanovení a požadované informácie im v uvedenej časti neposkytla z dôvodu, že poskytnutie akejkoľvek časti interného predpisu, ktorý je utajovanou písomnosťou, by bolo vyhotovením kópie uvedeného interného predpisu, či už formou výpisu alebo odpisu, ktorú by SIS musela označiť podľa § 20 ods. 8 vyhlášky Národného bezpečnostného úradu č. 453/2007 Z. z. o administratívnej bezpečnosti v znení neskorších predpisov rovnakým stupňom utajenia ako samotný interný predpis. Túto okolnosť preto vyhodnotila ako obmedzenie prístupu k informáciám v súlade s § 8 ods. 1 zákona o slobode informácií a sťažovateľom ju nesprístupnila.</p> <p>Na odvolanie sťažovateľov najvyšší súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok krajského súdu.</p> <p>Sťažovatelia uvádzajú, že najvyšší súd mal v prvom rade povinnosť preskúmať, či sťažovateľmi požadovaná informácia je utajovanou skutočnosťou (teda či spĺňa zákonné znaky utajovanej skutočnosti), a teda, či jej poskytnutie odmietla SIS ako žalovaná oprávnene. Na túto úlohu však najvyšší súd podľa sťažovateľov úplne rezignoval. Pokiaľ totiž zákon o slobode informácií v § 8 ods. 1 umožňuje zamietnuť sprístupnenie informácie z dôvodu, že ide o utajovanú skutočnosť, a v tejto súvislosti odkazuje na zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o utajovaných skutočnostiach“), ktorý v § 2 písm. a) určuje formálnu podmienku utajenia (označenie za utajovanú skutočnosť v súlade s nariadením a podľa zoznamu, ako sú zadefinované v bode 45) a materiálnu podmienku utajenia (skutočná existencia záujmu Slovenskej republiky, resp. jeho pôvodcu na ochrane požadovanej informácie), je podľa sťažovateľov zrejmé, že odôvodnenie rozhodnutia podľa § 18 ods. 2 zákona o slobode informácií musí presvedčivo reflektovať na obe tieto podmienky.</p>
z odôvodnenia	<p>Predmetom sťažnosti je námietka sťažovateľov proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu, v zmysle ktorej nesprístupnením informácie SIS došlo k</p>

porušení základného práva sťažovateľov na informácie a toto pochybenie SIS neodstránil napadnutým rozsudkom ani najvyšší súd. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu a jeho postup v konaní je navyše podľa sťažovateľov arbitrárny a najvyšší súd sa fakticky odmietol vecou sťažovateľov zaoberať, keďže posúdenie zákonnosti odmietnutia poskytnutia požadovanej informácie zredukoval len na formalistickú úvahu, že požadovaná informácia je utajovanou skutočnosťou a keďže sa takáto informácia nespřístupňuje, nemožno ju ani sťažovateľom poskytnúť.

Ústavný súd vychádza z toho, že zákon o slobode informácií je konkretizáciou čl. 26 ods. 5 ústavy, je zákonodarcovým vyvážením medzi právom na informácie a funkčnosťou mechanizmu štátu, ktorá jednoducho vyžaduje diskretnosť niektorých informácií. Hovoriac o jednotlivých článkoch v súkolí tvoriacom mechanizmus štátu je potom špecifickým výsekom výkonu verejnej moci oblasť informačných služieb či činnosť spravodajských služieb alebo orgánov vojenskej/obrannej (resp. národnobezpečnostnej) povahy.

Bezpečnosť štátu je ústavou chránená hodnota (porov. čl. 1 ods. 1 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov; čl. 7 ods. 3 ústavy). V tomto duchu zákonodarca často pristupuje k právnej úprave konkrétnych oblastí spoločenských vzťahov dotýkajúcich sa bezpečnosti štátu, kde nie sporadicky priamo v texte právnej úpravy vyváži ústavne chránenú hodnotu bezpečnosti štátu na jednej strane a ústavou chránené základné práva a slobody subjektov práva akcentujúc bezpečnosť štátu na strane druhej (k tomu porov. napr. bod 46 nálezu sp. zn. II. ÚS 480/2014). Zákonodarca často uprednostní bezpečnosť nielen z hľadiska jej samej, ale aj z hľadiska utajenosti spravodajských informácií. V tomto smere je v ríši práva možné stretnúť sa s právnou úpravou, kde v konfrontácii s bezpečnosťou štátu zákonodarca uprednostní napr. len ochranu života a zákaz mučenia (porov. čl. 16 ods. 2 ústavy, kde zákaz mučenia je reglementovaný ako absolútne ľudské právo, ktoré nie je možné obmedziť ani v záujme bezpečnosti štátu).

Zákonná úprava z oblasti bezpečnosti štátu býva postavená v podstate na dôvere v spravodajské poznatky Slovenskej informačnej služby a z ústavného, inštitucionálneho hľadiska ostáva dôverovať jej politickej kontrole. Ochrana správnymi súdmi býva v predmetnej oblasti značne limitovaná, a preto môže vzbudzovať u adresátov právnych noriem pocit nedostatočnej ochrany ich práv. Treba však priznať, že oblasť bezpečnosti štátu sa blíži otázkam politickým, kde býva súdna diskrecia obmedzená (porov. bod 47 nálezu sp. zn. II. ÚS 480/2014, ako aj mutatis mutandis II. ÚS 675/2017, IV. ÚS 308/2011).

Premenné zdôraznené v predchádzajúcich dvoch bodoch sa týkajú aj právnej úpravy pôsobnosti informačných služieb (porov. zákon o SIS) či oblasti utajovaných skutočností (porov. zákon o utajovaných skutočnostiach) a rovnako sú zohľadnené v rámci poskytovania informácií verejnosti a slobodného prístupu k nim zo strany verejnosti samotným zákonom o slobode informácií (pozri § 8 ods. 1, podľa ktorého „ak požadovaná informácia tvorí utajovanú skutočnosť podľa osobitného zákona... ku ktorým žiadateľ nemá oprávnený prístup, povinná osoba ju nespřístupní s uvedením odkazu na príslušný právny predpis“). Zákonodarca na podklade § 8 zákona o slobode informácií vyvážil záujem o ochranu utajovaných skutočností (v širšom o bezpečnosť štátu) a právo na informácie v prospech ochrany utajovaných skutočností (resp. v prospech bezpečnosti štátu; k tomu porov. čl. 26 ods. 4 ústavy), avšak s tým dôvetkom, že nespřístupnenie informácie sa musí v zmysle § 12 zákona o slobode informácií (ktorému ako „podklad“ slúži už spomínaný čl. 26 ods. 4 ústavy) realizovať len v nevyhnutnej miere potrebnej na ochranu utajovaných skutočností (podľa § 12 zákona o slobode informácií: „Všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon. Oprávnenie odmietnuť sprístupnenie informácie trvá iba dovtedy, kým trvá dôvod nespřístupnenia.“).

Prevedené na skutkový a právny stav vo veci sťažovateľov bola kľúčovou odpoveď na otázku, či nesprístupnenie sťažovateľmi požadovanej informácie zo strany SIS s odkazom na utajovanú skutočnosť má oporu v aplikovateľnej právnej úprave utajovaných skutočností a oblasti bezpečnosti štátu a či nesprístupnenie takejto informácie zo strany SIS sa udialo v miere nevyhnutnej pre ochranu utajovaných skutočností tak, ako to predpokladá § 8 ods. 1 v spojení § 12 zákona o slobode informácií v spojení s čl. 26 ods. 4 ústavy. Vyhodnotiť položenú otázku bolo ovinnosťou primárne všeobecných súdov, na ktoré sa sťažovatelia s vyslovenou otázkou s dôverou obrátili, avšak s ohľadom na zákonom stanovenú diskreciu správnych súdov v oblasti utajovaných skutočností (bezpečnosti štátu) a práva na informácie a s vedomím, že zákonodarca sám vyvážil najmä na pôdoryse § 8 ods. 1 zákona o informáciách stret záujmu o ochranu utajovaných skutočností (resp. bezpečnosti štátu) a záujmu o ochranu práva na informácie zo strany verejnosti v prospech ochrany utajovaných skutočností.

Slovenská informačná služba žiadosti sťažovateľov o sprístupnenie informácie nevyhovela v časti týkajúcej sa poskytnutia znenia predmetného interného predpisu alebo jeho ustanovení, a to z dôvodu, že poskytnutie akejkoľvek časti interného predpisu Slovenskej informačnej služby (jeho znenia v celom rozsahu alebo jeho ustanovení dotýkajúcich sa ochrany informačného systému alebo evidencie), ktorý je utajovanou písomnosťou, by bolo vyhotovením kópie uvedeného interného predpisu, či už formou výpisu alebo odpisu, ktorú by rovnako SIS muselo označiť podľa § 20 ods. 8 vyhlášky Národného bezpečnostného úradu č. 453/2007 Z. z. o administratívnej bezpečnosti v znení neskorších predpisov rovnakým stupňom utajenia ako samotný interný predpis. Túto okolnosť preto SIS vyhodnotila ako obmedzenie prístupu k informáciám v súlade s § 8 ods. 1 zákona o slobode informácií a sťažovateľom ju nesprístupnila.

Ústavný súd konštatuje, že závery SIS a všeobecných súdov k aplikácii a interpretácii príslušných právnych noriem vzhľadom na žiadosť sťažovateľov o sprístupnenie informácie sú pre ústavný súd uspokojivé. Pokiaľ orgány verejnej moci podradili nesprístupnenie interného predpisu Slovenskej informačnej služby pod ustanovenia o nesprístupňovaní utajovaných informácií (resp. pod obmedzenie prístupu k informáciám) podľa zákona o slobode informácií v spojení so zákonom o utajovaných skutočnostiach a zákonom o SIS, nemožno takémuto postupu a interpretácii nič vytknúť.

Interný predpis Slovenskej informačnej služby a jeho ustanovenia dotýkajúce sa ochrany informačného systému alebo evidencie sú utajovanou písomnosťou. Pri tejto konštatácii je potrebné vychádzať zo zákona o utajovaných skutočnostiach, ako aj zákona o SIS a podzákonných právnych noriem.

Z právnych noriem zjavné, interné predpisy SIS týkajúce sa evidencie a informačných systémov (§ 17 ods. 8 zákona o SIS) priamo súvisia s plnením úloh SIS (§ 17 ods. 1 zákona o SIS), a teda aj otázok bezpečnosti Slovenskej republiky (§ 2 ods. 1 zákona o SIS). Potvrdením významnosti takýchto interných predpisov je zaradenie interného predpisu SIS medzi utajované skutočnosti v zmysle bodu 45 zoznamu utajovaných skutočností Slovenskej informačnej služby vydaného na základe nariadenia vlády, ktoré bolo vládou vydané na základe § 2 písm. a) zákona o utajovaných skutočnostiach.

Zo sumarizácie právneho stavu vo veci sťažovateľov je zrejmé, že SIS, ako aj správne súdy správne postupovali, keď konštatovali nemožnosť sprístupnenia interného predpisu SIS alebo jeho ustanovení dotýkajúcich sa ochrany informačného systému alebo evidencie, keďže ide o utajovanú písomnosť, ktorá sa dotýka otázok plnenia úloh SIS a tým sekundárne otázok bezpečnosti štátu. Správne súdy správne poukázali na aplikáciu § 8 ods. 1 zákona o slobode informácií pri nesprístupnení interného predpisu SIS ako utajovanej písomnosti.

	<p>K sťažovateľmi namietanému nevykonaniu testu proporcionality zo strany najvyššieho súdu ústavný súd na dôvažok dopĺňa, že si je vedomý pestrosti (aj právneho) života a uvedomuje si, že môže nastať situácia, že na sprístupnenie určitých informácií týkajúcich sa utajovaných skutočností bude existovať páľčivý verejný (alebo súkromný) záujem a občianska spoločnosť (či jednotlivec) sa bude odôvodnene dožadovať pri kontrole výkonu verejnej moci sprístupnenia istých informácií týkajúcich sa utajovaných skutočností.</p> <p>Sťažovatelia ani v konaní pred ústavným súdom netvrdili a neargumentovali, že by pri svojej žiadosti o sprístupnenie informácií vystupovali ako zástupcovia občianskej spoločnosti pri pre demokraciu esenciálnej kontrole výkonu verejnej moci alebo zástupcovia médií (v najširšom možnom zmysle slova) plniacich v liberálnej demokracii nezastupiteľnú úlohu „strážneho psa“. Sťažovatelia sami uvádzajú, že vystupovali pri žiadosti o sprístupnenie interného predpisu SIS ako zástupcovia verejnosti (ako podnikateľský subjekt z oblasti poskytovania právnych služieb, pozn.), a neodôvodňujú existenciu eminentného verejného (či súkromného) záujmu na sprístupnení určitých informácií súvisiacich s činnosťou SIS a vydávaním interných predpisov (ktoré sú utajovanou písomnosťou), kde by boli práve sťažovatelia ústami tohto verejného záujmu, ktorého prítomnosť by si vyžadovala zo strany súdov rozsiahlejšie odôvodnenie ústavnej súladnosti obmedzenia takéhoto verejného záujmu na sprístupnení určitých (akýchkoľvek) informácií.</p> <p>Ústavný súd uzatvára, že postupom a napadnutým a rozsudkom najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľmi označených ústavných práv a na tomto konštatovaní by nič nezmenilo ani prípadné prijatie sťažnosti na ďalšie konanie.</p> <p>Ústavný súd rozhodol:</p> <p><u>Sťažnosť sťažovateľa odmieta ako zjavne neopodstatnenú.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	práva a slobody – politické-sloboda prejavu a právo na informácie informácie-poskytovanie ochrana utajovaných skutočností interný predpis informačný systém

spisová značka	II. ÚS 151/2018
populárny názov	Odmena súdneho exekútora
sudca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	08.03.2018
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Všeobecný súd musí prihliadať na vzájomné vzťahy jednotlivých do úvahy

	<p>pripadajúcich argumentov a ich úlohu v konkrétnom prípade vyvážiť s ohľadom na špecifikum danej kauzy, a nie tieto kritériá iba mechanicky aplikovať. Takýto prístup je zároveň prístupom modernej judikatúry, ktorá postupne nahrádza formálne legalistický pohľad na právo pohľadom, ktorým sa sudca siluje poskytnúť najlepšie vyargumentovanú odpoveď na právne a skutkové otázky, ktoré pred neho strany sporu predložia.</p> <p>Ak je zmyslom exekučného konania dosiahnuť nútené splnenie povinnosti uloženej povinnému v exekučnom titule, potom konanie oprávneného, ktorý naplnenie účelu exekučného konania, ktorý by inak nepochybne bol dosiahnutý, zmari, musí so sebou prinášať povinnosť náhrady trov konania.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľka na základe zmluvy o postúpení pohľadávky vstúpila do exekučného konania o vymożenie peňažnej pohľadávky na strane oprávneného. Súdny exekútor 20. októbra 2016 doručil okresnému súdu návrh sťažovateľky na zastavenie exekučného konania. Okresný súd o návrhu sťažovateľky na zastavenie exekúcie rozhodol uznesením č. k. 39 Er 3472/2014-134 zo 7. novembra 2016 tak, že exekúciu zastavuje a povinnému náhradu trov konania proti oprávnenému nepriznáva. V odôvodnení okresný súd konštatoval, že zastavenie exekúcie navrhol ten, kto navrhol jej vykonanie, a preto exekúciu zastavil. Vo výroku o zastavení exekúcie nadobudlo rozhodnutie právoplatnosť 18. novembra 2016.</p> <p>Súdny exekútor si prípisom zo 4. januára 2017 uplatnil trovy exekúcie a požiadal okresný súd o ich priznanie v celkovej výške 41 038,57 € . Táto suma pozostávala z čiastky 39 832,70 € vrátane dane z pridanej hodnoty uplatnenej ako odmeny súdneho exekútora za výkon exekučnej činnosti podľa § 4 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) určenej ako 20 % zo základu na jej určenie, ďalej z odmeny za zriadenie záložného práva podľa § 6 vyhlášky vo výške 358,45 € vrátane dane z pridanej hodnoty a z náhrad hotových výdavkov účelne vynaložených v súvislosti s výkonom exekučnej činnosti podľa § 22 vyhlášky, a to náhrad poštovného vo výške 178,08 €, cestovného vo výške 395,62 € a znalečného vo výške 273,72 € vrátane dane z pridanej hodnoty. Spôsob vyčíslenia odmeny súdny exekútor odôvodnil tým, že vychádza z upovedomenia o začatí exekúcie, a poukázal na to, že v priebehu exekučného konania zjavne došlo medzi oprávneným a povinným k vysporiadaniu ich vzájomných nárokov, v dôsledku čoho sa trovy exekúcie počítajú tak, akoby došlo k plneniu. Ak totiž počas exekučného konania dôjde na základe dohody účastníkov exekučného konania k akejkoľvek zmene záväzku podľa hmotného práva, resp. k zníženiu alebo odpusteniu vymáhaného nároku, ktorú exekútor nevie ovplyvniť, účastníci musia zodpovedať za zavinenie ukončenia exekučného konania mimo exekúcie, a to vo forme uloženia náhrady trov exekúcie súdnemu exekútorovi. Dohoda medzi účastníkmi exekučného konania bez zainteresovania súdneho exekútora nemôže požívať právnu ochranu, pretože jej účelom bolo obchádzanie ustanovení o náhrade trov exekúcie. Uvedenému nasvedčuje i to, že výška vymáhaného nároku predstavovala v čase vydania upovedomenia o začatí exekúcie 1 685 120,36 € a všeobecná hodnota nehnuteľnosti vo vlastníctve povinného určená znaleckým posudkom bola 1 700 000 €. Vo veci bol 3. októbra 2016 nariadený termín dražby nehnuteľnosti povinného, ktorej výsledkom by bolo plné uspokojenie oprávneného. Oprávnený preto nemohol mať objektívny dôvod pre dohodu s povinným, a to aj preto, že pohľadávku oprávnený nadobudol za odplatu vo výške 900 000 €.</p> <p>Okresný súd uznesením č. k. 39 Er 3472/2014-189 z 9. marca 2017 súdnemu exekútorovi priznal trovy exekúcie vo výške 41 038,57 €. Okresný súd sa stotožnil so spôsobom vyčíslenia odmeny súdnym exekútorom a poukázal na to, že k zastaveniu exekúcie došlo v jej pokročilom štádiu, keď všetko nasvedčovalo úspešnému vymożeniu pohľadávky, v dôsledku čoho by súdnemu exekútorovi nepochybne patrila odmena z vymożenej sumy, konaním sťažovateľky došlo k poškodeniu súdneho exekútora, keď sťažovateľka zavini</p>

	<p>zastavenie exekúcie, konala účelovo v snahe zmariť nárok súdneho exekútora na náhradu trov exekúcie, ktoré by mu patrili z vymoženej sumy.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia uznesenia okresného súdu dospel k záveru, že okresný súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k priznaniu trov exekúcie súdnemu exekútorovi v danej výške. Ako z jeho odôvodnenia vyplýva, dospel k záveru, že vec je potrebné posúdiť podľa § 203 ods. 1 Exekučného poriadku a § 5, § 6 a § 22 vyhlášky, a to s ohľadom na špecifické okolnosti veci tak, že súdnemu exekútorovi patrí odmena určená rovnakým spôsobom ako v prípade vymoženia pohľadávky. Rozhodujúce okolnosti veci uviedol okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia a popísal i svoje úvahy vedúce k jeho rozhodnutiu. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.</p> <p>Sťažovateľka však ďalej namietala, že okresný súd vykladal ustanovenia Exekučného poriadku a vyhlášky spôsobom, ktorým poprel ich účel a zmysel, a to najmä pokiaľ vykladal pojem nevyhnutných trov exekúcie v § 203 ods. 1 Exekučného poriadku tak, že tento zahŕňa aj odmenu súdneho exekútora určenú podľa § 5 ods. 1 vyhlášky, a naopak, nezohľadnil § 14 ods. 1 vyhlášky.</p> <p>Ústavný súd sa už viackrát mal možnosť vyjadriť k spôsobu hľadania a výkladu práva v konkrétnych právnych veciach. V náleze sp. zn. III. ÚS 341/07 ústavný súd uviedol, že pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. V ďalšom náleze sp. zn. I. ÚS 243/07 (kde nešlo o výklad zákona, ale zmluvy) ústavný súd uzavrel, že všeobecný súd musí prihliadať na vzájomné vzťahy jednotlivých do úvahy pripadajúcich argumentov a ich úlohu v konkrétnom prípade vyvážiť s ohľadom na špecifikum danej kauzy, a nie tieto kritériá iba mechanicky aplikovať. Takýto prístup je zároveň prístupom modernej judikatúry, ktorá postupne nahrádza formálne legalistický pohľad na právo pohľadom, ktorým sa sudca siluje poskytnúť najlepšie vyargumentovanú odpoveď na právne a skutkové otázky, ktoré pred neho strany sporu predložia.</p> <p>Ako zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu vyplýva, sťažovateľka zdôrazňuje svoje právo kedykoľvek navrhnúť zastavenie exekúcie a popiera potrebu skúmať takýto jej úkon exekučným súdom z hľadiska jeho hospodárskeho účelu, t. j. zaoberať sa jeho kauzou. Vychádza z toho, že bez ohľadu na dôvody, ktoré viedli oprávneného k podaniu návrhu na zastavenie exekúcie, a bez ohľadu na štádium exekučného konania, v ktorom takýto úkon opravený urobí, a rovnako bez ohľadu na to, či okolnosti veci nasvedčujú tomu, že pohľadávka uplatnená v exekučnom konaní bude reálne vymožená alebo nie, je namieste vykladať § 203 ods. 1 Exekučného poriadku v spojení s § 14 ods. 1 vyhlášky tak, že súdnemu exekútorovi vždy patrí odmena za výkon exekučnej činnosti určená paušálnou sumou.</p> <p>Takýto výklad na vec dopadajúcich ustanovení jednoduchého práva považuje</p>

	<p>ústavný súd za natoľko formalistický, že nemôže v teste ústavnosti obstať. Naopak, ako z požiadavky spravodlivosti súdneho rozhodovania vyplýva, všeobecné súdy sú vo svojej činnosti povinné vždy dôsledne zohľadňovať individuálne okolnosti prejednávanej veci a rovnako tak i všeobecné princípy, na ktorých spočíva právna úprava. Jedným z týchto princípov, ktorými je ovládané procesné právo, je i princíp zodpovednosti za zavinenie vzniku trov v konaní, ktoré je skončené v dôsledku jednostranného späťvzatia návrhu žalobcom, či ako v tomto prípade návrhom oprávneného na zastavenie exekúcie. Hoci niet pochyb o tom, že oprávnenému patrí právo navrhnúť zastavenie exekúcie v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania, na druhej strane rovnako niet pochyb ani o tom, že s týmto právom je spojená povinnosť náhrady trov v konaní, ktoré iným účastníkom konania, resp. v tomto prípade súdному exekútorovi, vznikli. Ak je zmyslom exekučného konania dosiahnuť nútené splnenie povinnosti uloženej povinnému v exekučnom titule, potom konanie oprávneného, ktorý naplnenie účelu exekučného konania, ktorý by inak nepochybne bol dosiahnutý, zmarí, musí so sebou prinášať povinnosť náhrady trov konania. Pokiaľ sťažovateľka svoje rozhodnutie navrhnúť zastavenie exekúcie v štádiu exekučného konania bezprostredne smerujúceho k vymoženiu pohľadávky žiadnym spôsobom neodôvodnila, nemohla presvedčiť exekučný súd o tom, že jej konanie nie je dôsledkom dohody s povinným či iným subjektom, ktoré jej v konečnom dôsledku priniesie efekt, prospech či výhodu obdobne ako samotné vymoženie pohľadávky.</p> <p>Ústavný súd je preto toho názoru, že uznesenie okresného súdu č. k. 39 Er 3472/2014-189 z 9. marca 2017 vyriešilo vzťahy medzi oprávneným, povinným a súdnym exekútorom spôsobom zodpovedajúcim účelu Exekučného poriadku, systematickým súvislostiam právnej úpravy vo vzťahu k riešenej otázke, ako aj v súlade s požiadavkou ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov. Okresný súd uprednostnil výklad na vec sa vzťahujúcich ustanovení Exekučného poriadku a vyhlášky e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom s ohľadom na špecifikum danej kauzy, a naopak, nepostupoval spôsobom iba ich mechanickej aplikácie, ako to žiada v sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka.</p> <p>Ústavný súd preto nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 dohovoru) a postupom a rozhodnutím okresného súdu a sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť. Vzhľadom na to, že ústavný súd považoval sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru za zjavne neopodstatnenú, odmietol i s ohľadom na argumentáciu samotnej sťažovateľky jej sťažnosť aj v časti namietajúcej porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, pre jej zjavnú neopodstatnenosť.</p> <p>Ústavný súd rozhodol:</p> <p><u>Sťažnosť sťažovateľky odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>exekúcia-trovy exekúcie pohľadávka-postúpenie</p>

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.